

DUITSLAND 3 Nederlanders aangehouden na plofkraak

Drie Nederlanders (19 tot 24 jaar) zijn zaterdag aangehouden op verdenking van het plegen van een plofkraak in Duitsland. Ze maakten een onbekend geldbedrag buit. Het drietal zou in de nacht van vrijdag op zaterdag in Hasselroth, in de deelstaat Hessen, een geldautomaat hebben opgeblazen met explosieven. Daarna gingen ze er in een gestolen voertuig vandoor. De politie begon een klopjacht en zette een helikopter in. De verdachten werden in een afgelegen hut in het Beierse Schöllkrippen gevonden en gearresteerd. (ANP)

DODELIJK ONGELUK Vrouw op de A1 aangereden bij zoeken mobiel

Bij een aanrijding zaterdag rond 23.30 uur op de A1 bij Bathmen (Overijssel) is een vrouw omgekomen, meldt de politie. Het slachtoffer zat in een auto met meerdere inzittenden. De oorzaak van het ongeluk lijkt een uit de auto gevallen telefoon te zijn. Een van de inzittenden zou een telefoon uit de auto hebben laten vallen. De bestuurder zette de auto stil, waarna een vrouw uitstapte om de telefoon te zoeken. Zij werd aangereden. Ze overleed ter plaatse. De betreffende auto had een Pools kenteken.

Interview Kremlinkenner Mark Galeotti

‘Poetin is een doodlopende weg ingeslagen’

De Russische president Vladimir Poetin lijkt op het eerste gezicht de boel weer onder controle te hebben, maar volgens historicus en veiligheidsexpert Mark Galeotti is er veel meer aan de hand in het Kremlin dan we kunnen zien. ‘De fut is eruit.’

Nieuw plan tegen de wegwerpmode

Bart van Zoelen
AMSTERDAM

Een kledingstuk moet een label krijgen met hoelang een kledingstuk meegaat, en impulsaankopen moeten worden ontmoedigd. Dat soort maatregelen draagt een adviesraad aan, om een einde te maken aan de wegwerpmoedigheid.

Een ‘levensduurlabel’ moet consumenten vooraf duidelijk maken hoelang producten meegaan en hoe ze gerepareerd kunnen worden. Stuntprijzen die consumenten aanzetten tot impulsaankopen, moeten worden ontmoedigd en het vernietigen of dumpen van onverkochte restpartijen in een ontwikkelingsland zelfs verboden.

Dat zijn maatregelen die de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) aandraagt om een einde te maken aan de wegwerpmoedigheid. We kopen te veel spullen – 58 procent meer dan in 1995 – en te vaak laat de kwaliteit te wensen over. ‘Soms is dit zelfs een doelbewuste strategie,’ schrijft Rli in het rapport, dat bewust op Black Friday verscheen.

58%

→ We kopen te veel spullen – 58 procent meer dan in 1995 – en te vaak laat de kwaliteit te wensen over.

Ondanks de nadruk op klimaatbeleid en verduurzaming is de overgang naar meer hergebruik een ondergeschoven kindje, volgens de onderzoekers. Dat noemen ze ‘een barrière voor de omslag naar een duurzame economie’. Daarbij denken ze vooral aan ‘fast fashion’, mode die voor kort gebruik wordt geproduceerd, maar ook aan ‘fast furniture’, die vooral in Zuidoost-Azië wordt gemaakt uit goedkope materialen en ongeveer 60 procent van de verkochte meubelen is.

Btw schrappen

De onderzoekers doen verder de aanbeveling dat erkende reparateurs toegang krijgen tot reserveonderdelen van elektronica ketens. Ook moeten tweedehands winkels en -spullen beter bereikbaar en zichtbaar worden. Een andere suggestie is de btw op reparatie schrappen.

Het rapport van Rli sluit aan op kritiek van andere deskundigen. Zo concludeerde directeur José Teunissen van de Amsterdamse modeacademie Amfi vanwege Black Friday dat kleding na gemiddeld 7 of 8 keer dragen wordt gedumpt. Ook zij beschrijft de mode-industrie als ‘dolgedraaid’. “Elke week, elke dag komt er iets nieuws op de markt, dat soms alleen voor een foto op Instagram wordt gedragen.”

Zo’n levensduurlabel lijkt haar heel geschikt. In het verleden was kleding duurder en vaker zelfgemaakt, met als gevolg dat de consument de kwaliteit beter kon inschatten. “Dat besef zijn we eigenlijk helemaal kwijtgeraakt, zegt Teunissen.

Dumpen

“Modebedrijven kijken ook al om zich heen hoe ze hun producten langer goed houden. Voor luxemerken kan dat ook heel goed, daar is al een hele tweedehands markt.” Vanwege de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, zijn bedrijven sinds juli van dit jaar verplicht om hierbij stil te staan. Vanwege deze zelfde regels is het dumpen van restpartijen eigenlijk al verboden, volgens Teunissen.

Zij is ook enthousiast over het goedkope maken van reparatie. Kledingproducenten zoals het duurzame outdoormerk Patagonia maken hier al werk van, via het met voormalige vluchtelingen werkende reparatieatelier Makers unite. “Heel belangrijk.”

De aanbevelingen van Rli zijn ook herkenbaar voor het Amsterdamse kledingmerk New Optimist, dat vanuit de stad zelf mode fabriceert in een naaiatelier, en hergebruik garandeert door kleding te verkopen met statiegeld. Andere modemerken hebben belangstelling om aan te sluiten, merkt medeoprichter Xander Slager. “Statiegeld is een vertrekpunt om met de consument het gesprek aan te gaan over duurzaamheid.”

Met het door New Optimist ontwikkelde productpaspoort wordt hetzelfde bereikt als met een levensduurlabel, zegt Slager. In het digitaal opgeslagen productpaspoort dat het statiegeld regelt, staat alle informatie over de gebruikte materialen, maar ook hoe oud het kledingstuk is, wat handig is voor wie het als tweedehandsje wil doorverkopen.

Een kanttekening bij het levensduurlabel heeft hij ook. Hij trekt een vergelijking met het etiket waar al tientallen jaren wettelijk verplicht staat uit welke textielsoort het kledingstuk bestaat. “En schat eens hoe vaak dat klopt? Slechts 60 procent!”

Bob van Huêt
AMSTERDAM

J e zou kunnen denken dat Vladimir Poetin niet slecht slaapt de laatste tijd. Na een desastreus begin van de Oekraïense oorlog lijkt het hem nu even niet tegen te zitten: de Russische economie draait ondanks alles prima, het Oekraïense tegenoffensief wil niet vloten, de top van de opstandige Wagnergroep is geëlimineerd en wie weet wordt Donald Trump eind volgend jaar president van de Verenigde Staten. Dat laatste zou kunnen betekenen dat de Amerikaanse wapenhulp aan Oekraïne gestaag wordt afgebouwd. In Nederland won Geert Wilders de verkiezingen, die ook geen voorstander is van voortgezette steun aan Oekraïne.

Maar Poetin slaapt helemaal niet lekker, vermoedt de invloedrijke Britse historicus, schrijver én veiligheidsexpert Mark Galeotti. Hij ziet parallellen tussen het huidige regime in Moskou en de Sovjetsamenleving aan het einde van het tijdperk-Brezjnev, eind jaren 70, begin jaren 80. Een tijdperk loopt ook nu ten einde, de fut is eruit, ziet Galeotti. En waar Rusland genoeg olie en gasgeld en een jaloersmakend potentieel aan goed opgeleide mensen heeft, gaat veel toekomstperspectief verloren in Sovjetachtige repressie en de weer opgetuigde oorlogsindustrie. Op politiek gebied staat het land in de wacht-houding, niemand die nu zijn nek wil uitsteken.

Poetin is een doodlopende weg ingeslagen, stelt Galeotti. Er zit sleet op Poetins persoonlijke legitimiteit, zijn vermogen om met geld te smijten bij elk maatschappelijk probleem en de absolute controle van het Russische veiligheidsapparaat. “Zijn legitimiteit is aan het veranderen. Natuurlijk zal hij komend voorjaar de verkiezingen winnen met een mooie uitslag. Maar hoe meer hij de uitslag laat opkloppen, hoe meer het de Russen zal demotiveren. Ze geloven het niet meer. Russische tv-kijkers nemen al die propaganda-uitzendingen allang niet meer serieus.”

“Wat veel meer zegt dan de verkiezingsuitslag zijn peilingen waarin Russen zich uitspreken over de toekomst die ze wensen voor hun kinderen: dan zeggen ze dat ze willen dat hun kinderen een goede opleiding krijgen, dat ze over de wereld moeten kunnen reizen en meebeslis-

sen over hoe de wereld eruit zal zien. Met andere woorden: ze beschrijven democratie zonder het democratie te noemen.”

Maar draait Russische economie zo goed?

“Het leven wordt harder, dat merken de Russen. Formeel vallen medicijnen niet onder de sancties. Ik heb een vriend in Moskou die zeer anti-Poetin is. Maar toen hij in de lokale drogisterij niet meer de medicijnen voor zijn dochter kon krijgen, dacht hij niet: ‘rot-Poetin’, maar riep hij tegen mij: ‘Wat is het Westen in vredesnaam aan het doen?’ Er is nog veel geld in Rusland, maar steeds meer geldstromen worden omgeleid naar de oorlogsindustrie. Op allerlei manieren: de textielindustrie maakt nu uniformen in plaats van burgerkleding. En bij de veiligheidsdiensten hebben we gezien dat verschillende diensten tijdens de opstand van Wagner eerst een dagje de kat uit de boom keken.”

Is Poetin zich van dat alles bewust?

“Niet van alles. In Moskou sprak ik ooit een net gepensioneerde Russische spion die me zei: ‘We hebben geleerd om geen slecht nieuws op de tafel van de tsaar te leggen.’ Ofwel, als je Poetin moet briefen, vertel je hem dingen die hem zullen bevallen, absoluut geen dingen die fout lopen. Terwijl het juist over de kritische zaken moet gaan. Maar nee, het wordt allemaal ver-